

Social- och hälsovårdsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om familjepensioner som beviljas utifrån extra konstnärspensioner

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om familjepensioner som beviljas utifrån extra konstnärspensioner (RP 58/2017 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande och till kulturutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av
- kulturutskottet KuUU 12/2017 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört
- överdirektör Riitta Kaivosoja, undervisnings- och kulturministeriet
- chef för juridiska ärenden Jussi-Pekka Rantanen, Keva.

Skriftligt yttrande har lämnats av
- Centret för konstfrämjande.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att det stiftas en lag om familjepensioner som beviljas utifrån extra konstnärspensioner. Samtidigt upphävs statsrådets beslut om extra familjepensioner i anslutning till extra konstnärspensioner. Propositionen hänför sig till lagen om extra konstnärspensioner, som trädde i kraft 2016.

Den föreslagna lagstiftningen motsvarar bestämmelserna om familjepensioner i pensionslagen för den offentliga sektorn. Dessutom beaktas vissa särdrag som uppkommit i tillämpningspraxis.

Verkställandet av familjepensionerna ska skötas av Keva.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2018.

Betänkande ShUB 7/2017 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Det är enligt utskottet på sin plats att det föreskrivs i lag om familjepensioner som beviljas utifrån extra konstnärspensioner. Sedan 1974 har pensionerna beviljats utifrån ett beslut av statsrådet. Redan tidigare har dock bestämmelser om både extra konstnärspension och extra pension för idrottsutövare tagits in i lag.

I rättsligt hänseende är extra konstnärspension varken förvärvspension eller pension baserad på premier eller besparingar, utan den beviljas som erkännande för förtjänstfullt arbete som konstnär. Konstnärspensionen är en förmån som beviljas efter prövning och finansieras med statliga medel. Däremot kommer familjepensionerna i fortsättningen inte att vara kopplade till prövning. Efterlevande makar eller barn som får extra konstnärspension kommer att ha rätt att få familjepension om de uppfyller de villkor som anges i lagen.

Regeringens avsikt är att samordna familjepensionen med den lagstadgade familjepensionen inom den offentliga sektorn. För efterlevande makar är familjepensionen hälften av konstnärspensionen om de inte har vårdnaden om barn eller om de bara har ett barn. Om den efterlevande maken är den enda förmånstagaren som har rätt till familjepension, har personen inte rätt att få pensionen om beloppet av inkomsterna från arbetspension och förvärvsinkomster är högre än beloppet för extra konstnärspension, för närvarande 1 330 euro. Inkomstgränsen gäller inte efterlevande makar som har minderåriga barn med förmånslåtaren.

Kulturutskottet anser att social- och hälsovårdsutskottet bör ta ställning till om inkomstgränsen behövs eftersom den tillämpade inkomstgränsen i själva verket har varit 2 000 euro. Vid lagstadgade arbetspensioner samordnas familjepension med andra inkomster, också med folkpension, framhållet social- och hälsovårdsutskottet. Den inkomstgräns som inte längre berättigar till folkpension går vid 1 300 euro. Däremot räknas folkpension inte alls in som inkomst vid konstnärspension och familjepension som beviljas utifrån den. Med hänsyn till målet att samordna systemen anser utskottet det inte lämpligt att höja inkomstgränsen för familjepension.

Samtidigt konstaterar utskottet att propositionen inte kommer att påverka det årliga antalet konstnärspensioner eftersom antalet fortfarande är beroende av hur stort anslaget i statsbudgeten är. I dagsläget betalas pension ut till något över tusen konstnärer. Den behovsprövade pensionen spelar en stor roll i synnerhet för meriterade konstnärer som under sin karriär bara haft sporadiska inkomster. Deras lagstadgade pensionsskydd som baserar sig på arbets- eller företagsinkomster är nämligen mycket lågt. När fasta anställningar minskar inom skapande arbete kommer den här kategorin av människor att bli större, och samtidigt ökar behovet av behovsprövade pensioner. I ett tidigare sammanhang har utskottet framhållit att vi fortfarande bör fästa uppmärksamhet vid att utveckla konstnärers och andra egenanställdas möjligheter att försörja sig och vid hur deras sociala trygghet och pensionsskydd är uppbyggda så att de kan tjäna in egen pension utan marginal-effekter (ShUB 1/2016 rd).

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

Betänkande ShUB 7/2017 rd

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 58/2017 rd utan ändringar.

Helsingfors 5.10.2017

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tuula Haatainen sd
vice ordförande Hannakaisa Heikkinen cent
medlem Outi Alanko-Kahiluoto gröna
medlem Arja Juvonen saf
medlem Niilo Keränen cent
medlem Aino-Kaisa Pekonen vänst
medlem Pekka Puska cent
medlem Sari Raassina saml
medlem Veronica Rehn-Kivi sv
medlem Vesa-Matti Saarakkala blåa
medlem Kristiina Salonen sd
medlem Sari Sarkomaa saml
medlem Martti Talja cent
ersättare Sari Tanus kd.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.